

Økonomisk-politisk kalender

Den økonomisk-politiske kalender for perioden primo 2008 og frem indeholder en summarisk oversigt over vigtige økonomisk-politiske indgreb og begivenheder, der kan have betydning for vurderingen af tidsserierne i *Konjunkturstatistik*. For lovene angiver de øverste datoer tidspunktet for Folketingets vedtagelse.

2008

18. feb. Ny overenskomst for de 174.000 statsansatte

Finansministeriet og Centralorganisationernes Fællesudvalg indgår et treårigt forlig på statens område. Den samlede økonomiske ramme er på 12,8 pct. fordelt over de tre år. Forliget indeholder bl.a. forbedrede vilkår på barselsområdet og ret til barns anden sygedag. Desuden får medarbejderne mulighed for en fast højere arbejdstid mod en tilsvarende lønforhøjelse, og seniorerne får en særlig bonus, hvis de bliver længere på arbejdsmarkedet.

22. feb. Danmarks energipolitik mod 2012

Efter et års forhandlinger indgås aftale mellem alle folketingets partier på nær Enhedslisten om Danmarks energipolitik frem til 2012. Her er hovedpunkterne:

- Aftalen skal nedbringe Danmarks afhængighed af kul, olie og gas. Vedvarende energi skal i 2011 udgøre 20 procent af Danmarks bruttoforbrug.
- Det samlede energiforbrug skal i 2011 være to procent lavere end i 2006. I 2020 skal forbruget være fire procent mindre.
- Der skal i 2010 og 2011 anlægges sammenlagt 150 MW vindmøller på land. Der opføres to havmølleparker på hver 200 MW. De skal være i drift fra 2012.

2. marts Overenskomst for de kommunalt ansatte

Kommunernes Landsforening (KL) og forhandlingsfællesskabet KTO indgår forlig. Overenskomsterne må samlet stige med 12,8 procent de næste tre år. Der er afsat 7,53 procent til generelle lønstigninger de næste tre år, mens det er op til de enkelte organisationer at forhandle ekstra tillæg for eksempelvis pædagoger, lærere og kontorphonale. Der er allerede indgået delforlig om mænds ret til seks ugers barsel, barns anden sygedag, særlige fridage for seniorer og mere fokus på trivsel og sundhed.

De cirka 300.000 kommunalt ansatte (FOA er ikke med i forliget) får frynsetillæg, og den særlige feriegodtgørelse hæves fra 1,5 til 1,95 procent.

5. marts Forlig om finanslov 2008 på plads

Forliget blev indgået mellem regeringspartierne, samt Dansk Folkeparti og Ny Alliance. Finansloven indeholder dog også en række delforlig indgået med andre partier.

Vækst, velfærd og omtanke er overskriften på det nye finanslovsforslag som rummer nye initiativer for 3,5 mia. kr.

De vigtigste punkter er:

- **Bedre kvalitet i det offentlige:** Der er afsat 10 mia. kr. til højere kvalitet i det offentlige.
- **Uddannelse:** Handelsskolerne får forhøjet deres tilskud, så de ligestilles med gymnasierne.

- **Sundhed:** 155 mio. kr. til akut behandling af hjertepatienter i 2008 og 2009. Fra 2008-2011 bruges 526 mio. kr. til vaccination mod livmoderhalskræft. Der afsættes 51 mio. kr. til faste forløb for kræftpatienter og 900 mio. kr. til anskaffelse af udstyr i kræftbehandlingen.
- **Jobplan** skal skaffe mere arbejdskraft i Danmark også på længere sigt. Fx skal en skatterabat til de 64-årige få seniorer til at trække sig senere tilbage, mens en forkortelse af perioden, man kan få supplerende dagpenge, skal få flere deltidsledige i fuldtidsjob.
- **Penge til pensionister:** Ældrechecken forhøjes fra 7.600 til 10.000 kr. om året fra 2009. Det koster 480 mio. kr.
- **Tryghedspakke:** Politiet får 20 mio. kr. til indkøb af nyt materiel. Øget videoovervågning og flere sikrede pladser til kriminelle. Der skal udarbejdes en handlingsplan til forebyggelse af ekstremisme og radikalisering.
- **Børnefamilier:** Børnechecken til de yngste børn hæves med 2.000 kr. om året fra 1. juli 2008.

13. marts SF har overhalet Socialdemokratiet

For anden gang har en meningsmåling vist, at SF har flere tilhængere (20,8 pct. af stemmerne) end Socialdemokraterne (18,4 pct.).

1. apr. Det danske og svenske postvæsen fusionerer

Selskabet får en omsætning på omkring 35 mia. kr. og 50.000 ansatte. Målsætningen er, at det fusionerede selskab skal børsnoteres i Stockholm og København indenfor en periode på 3-5 år. Fusionen forventes gennemført inden udgangen af 2008.

16. apr. Strejke i det offentlige

Knap 40.000 offentligt ansatte fra FOA og Sundhedskartellet indleder en strejke. I forhandlingerne med Regionerne og KL har man ikke kunnet opnå enighed om lønspørgsmålet. Konflikten rammer især ældreplejen, børnepasningen og sygehusvæsenet. Den 28. april 2008 følger godt 11.000 FOA medlemmer efter, blandt andet en stor del af de kommunale dagplejere.

24. apr. Lissabon-traktat godkendt af Folketinget

Et stort flertal ratificerer den nye EU-traktat, dog uden støtte fra Dansk Folkeparti, Enhedslisten og enkelte SF'ere. Fra 2009 skal Lissabon-traktaten danne grundlag for, hvad der forventes at blive et mere effektivt samarbejde mellem de 27 lande i EU. Forinden skal den dog til folkeafstemning den 12. juni i Irland, som bliver det eneste EU-land, hvor vælgerne får lov til at stemme om traktaten. EU's stats- og regeringschefer skrev under på traktaten 13. december 2007.

7. maj I arbejde efter 3 ugers strejke

30.000 sosu'er, dagplejere og andre FOA-medlemmer går i arbejde efter tre ugers strejke. Et forlig om lønstigninger på 13,4 pct. over tre år sendes til afstemning.

14. maj Strejke fortsætter, BUPL stemmer nej til forlig

KL tilbyder pædagogerne lønstigninger på 12,8 pct. over de næste tre år, hvilket medlemmerne stemmer nej til. Strejken begynder 19. maj, og dermed står omkring 120.000 børn uden pasning.

- 70.000 medlemmer af Sundhedskartellet og 4.000 FOA-medlemmer i regionerne er fortsat i strejke, og her er der ikke lige nu udsigt til et forlig. Sygeplejersker, fysioterapeuter og andre ansatte på landets sygehuse har nu strejket i fire uger.

29. maj. Forlig mellem FOA og KL

Strejken i ældreplejen er forbi i denne omgang. FOA's kommunalt ansatte medlemmer siger ja til en aftale, der giver SOSU'ere og dagplejere mv. 13,4 pct. mere i løn over tre år.

2. jun. Konflikt fortsætter i sundhedsvæsenet

Konflikten i det danske sundhedsvæsen fortsætter på syvende uge, efter at Sundhedskartellet og Danske Regioner har opgivet at nå til enighed om en ny overenskomst. Danske Regioner kan ikke imødekomme sygeplejerskernes krav om lønstigninger på 15 procent over tre år.

6. jun. Olieprisen fortsætter sin færd opad

Olieprisen er nu tæt på 140 dollar. Stigningerne i prisen på råolie sætter også sine spor på de danske benzinpriser, der sætter nye rekorder med priser i omegnen af 11,50 kr. literen.

10. jun. Nationalbanken bekymret for inflation

Inflationen steg i maj til det højeste niveau i 18 år (3,4 pct.). Denne udvikling får Danmarks Nationalbank til at slutte op om de seneste advarselssignaler udsendt fra den Europæiske Centralbank og den amerikanske centralbank. Især priserne på brændstoffer og fødevarer er steget.

12. jun. Irsk nej til Lissabon-traktaten

Ved folkeafstemning i Irland vælger et flertal på 53,4 procent at forkaste EU's nye traktat – Lissabon-traktaten.

25. jun. Sundhedspersonale og pædagoger stemmer ja

Samtlige organisationer i Sundhedskartellet stemmer ja til den nye overenskomst, som giver en halv procent mere i løn end de var blevet tilbudt i første omgang, dvs. 13,3 pct. Under den otte uger lange strejke, der begyndte 16. april, er 372.516 operationer og behandlinger blevet aflyst. Også pædagogerne stemmer ja til overenskomstforliget. Pædagogerne får 30 mio. kr. ekstra, der bl.a. skal bruges til bedre løn til ledere og mellemledere. Den samlede aftale holder sig inden for rammen på 12,8 pct., der også er gældende for statens ansatte og for langt de fleste ansatte ude i kommunerne.

1. jul. Gennemførelse af jobplan

28. februar 2008 indgik regeringen, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Ny Alliance en aftale om en jobplan. Jobplanen har bl.a. til formål at skaffe mere velkvalificeret arbejdskraft til Danmark.

Pr. 1. juli gennemføres som følge af aftalen en række ændringer i udlændingeloven bl.a. justering af greencard-ordningen, udvidelse af positivlisten, beløbsgrænsen i den særlige beløbsordning sænkes fra 450.000 kr. til 375.000 kr. (årlig aflønning) og der indføres en koncernopholdstilladelse.

4. aug. Stagflation præger verdensøkonomierne

Stagnerende og faldende vækstrater samt stigende inflation præger udviklingen i verdensøkonomierne. Senest er blevet offentliggjort, at USA har haft negative vækstrater siden 4. kvartal 2007 og inflationen er den højeste siden 1992 i Euro-landene.

24. aug. Nationalbanken overtager Roskilde bank

Overtagelsen af Roskilde Bank kommer efter, at det i en omfattende salgsproces ikke er lykkedes at få et bud på hele eller dele af Roskilde Bank.

Samtidig er der i forbindelse med revisionen af Roskilde Banks halv-årsregnskab konstateret yderligere i et omfang, så Roskilde Bank ikke længere opfylder lovens solvenskrav. Det er vurderingen, at overtagelsen vil medvirke til at begrænse den negative effekt på det finansielle system i Danmark. Den nye bank overtager navnet "Roskilde Bank". Ejeren er Nationalbanken og dele af Danmarks finansielle sektor, som er repræsenteret ved Det Private Beredskab til Afvikling af Nødlidende Banker. De har til sammen skudt 4,5 mia. kr. ind i den nye bank som basiskapital. Aktionærerne i Roskilde bank har indtil videre tabt deres penge.

27. aug. Ny Alliance bliver til Liberal Alliance

Partiformand Naser Khader og Anders Samuelsen præsenterer torsdag et nyt liberalt principprogram og et nyt partinavn. Ny Alliance skifter partinavn ud med Liberal Alliance.

7. sep. Amerikansk redning af realkreditinstitutter

Den amerikanske stat overtager de to største realkreditinstitutter, Fanny Mae og Freddie Mac, som er på vej til at kollapse. De to institutter sidder på halvdelen af alle amerikanske realkreditudlån.

10. sep. Ministerrokade

Anders Fogh Rasmussen gennemfører en ministerrokade. Lene Espersen bliver ny økonomi- og erhvervsminister, Brian Mikkelsen ny justitsminister, Lars Barfoed ny transportminister og den hidtidige transportminister Carina Christensen indsættes som ny kulturminister. Den hidtidige justitsminister Lene Espersen overtager posten som leder af De Konservative fra Bendt Bendtsen.

15. sep. USA ramt af værste finansdag siden 9/11

Det store fald i aktiekurserne kommer efter USA's fjerdestørste investeringsbank Lehman Brothers måtte indgive en konkursbegæring, da Den Amerikanske Centralbank afviste at hjælpe dem ud af deres krise. Kollapset i den amerikanske storbank sender rystelser igennem USA, og kurserne på Wall Street falder med hele 4,4 procent. Krisen har en afsmitende negativ effekt på børskurserne rundt om i verden, herunder de danske.

18. sep. Global redningsaktion fra centralbanker

For at forbedre likviditeten på finansmarkederne har centralbankerne rundt om i verden pumpet 180 mia. dollar ud på pengemarkederne. Aktionen omfatter centralbankerne i Europa, USA, Japan, England, Canada og Schweiz. Økonomer vurderer, at der er tale om den største fælles aktion nogensinde.

29. sep. Islandsk stat overtager storbank

Den islandske stat overtager storbanken Glitnir - der er bukket under efter de sidste par ugers optrapning i kredit-

krisen. Staten overtager 75 pct. af banken og forhindrer dermed at banken krakker.

3. okt. Redningsplan godkendes af kongressen

For at hindre en omfattende økonomisk krise i USA, godkender repræsentanternes hus i den amerikanske kongres den finansielle redningsplan til 700 milliarder dollar. Lovforslaget øger blandt andet garantien for den enkelte borgers opsparing i bankerne fra 100.000 dollar til 250.000 dollar. Redningsplanens formål er at genskabe tilliden til den amerikanske finansverden.

5. okt. Regeringen og banker klar med kriseplan

Aftalen betyder, at bankerne skal bidrage med 35 mia. kr. for at redde eventuelle nødlidende banker. Regeringen spænder desuden en statsgaranti ud under systemet, så bankkundernes indskud sikres. Det er en del af aftalen, at branchen de næste to år skal koncentrere sig om konsolidering. Aftalen er sikret med et bredt politisk flertal.

6. okt. Fare for islandsk bankerot

På grund af stor usikkerhed om prissættelsen suspenderes de islandske banker fra børsen. Den islandske statsminister Geir Haarde holder en tale til det islandske folk i anledning af den bankkrise, landet lige nu befinder sig i. Han advarer om, at krisen i værste fald kan føre til økonomisk kollaps, og at hele den islandske banksektor kan blive ude af stand til at fungere. Desuden meddeler han, at den islandske regering ikke har økonomisk mulighed for at redde banksektoren. Den islandske centralbank har forhandlet sig frem til et lån fra den russiske regering på 4 mia. euro.

7. okt. Massiv nedtur på aktiemarkedene

For femte dag i træk er der nedtur på alverdens aktiemarkeder. Aktieindekset Dow Jones indekset slutter i et minus på 5 pct.

8. okt. Centralbanker i fælles aktion

Den amerikanske og den europæiske centralbank (ECB) og flere andre store centralbanker sænker renten med et halvt procentpoint. Den fælles aktion skal holde hånden under verdensøkonomien og dæmpe uroen på finansmarkederne. Danmark deltager ikke i aktionen, men hævede derimod renten med 0,25 basispoint 7. oktober for at støtte kronkursen.

13. okt. Ny løsgænger i folketinget

Simon Emil Ammitzbøl melder sig 13. oktober 2008 ud af Det Radikale Venstre og bliver dermed løsgænger i folketinget.

16. okt. En tønde olie koster under 70 dollar

Efter måneders fald er prisen for en tønde olie nu helt nede på 70 dollar. Det er 75 dollar mindre end i juli i år. Faldet har haft en betydelig effekt på benzinpriserne, der nu er nede under 9 kr. for en liter benzin.

29. okt. Flyselskabet Sterling konkurs

Det næststørste flyselskab i Danmark, Sterling Airlines A/S, indgiver konkursbegæring. Sterling har cirka 1.100 medarbejdere. Sterlings hovedaktionær er den islandske finans-

mand Palmi Haraldsson, som i flere omgange har investeret store summer i det underskudsgivende selskab.

31. okt. Hjælp til realkredit- og pensionselskaber

For at bremse tendensen til faldende kurser og stigende rente er pensionsbranchen og regeringen kommet med en redningspakke. Pakken betyder, at pensionskasserne skal sætte mindre til side og ikke sælge helt så mange realkreditobligationer på et tidspunkt, hvor realkreditterne har det skidt.

4. nov. Historisk amerikansk præsidentvalg

Amerikanerne vælger demokraten Barack Obama som USA's første sorte præsident. Barack Obama slår republikaneren John McCain og får 51 pct. af stemmerne. John McCain får 46 pct. af stemmerne.

Demokraterne får seks flere mandater i senatet og har nu 55 ud af 100 pladser. I Repræsentanternes Hus, det andet kammer i Kongressen, forøger demokraterne sit flertal med 20 mandater, så partiet nu har 254 ud af de 435 pladser.

10. nov. Aftale om finanslov 2009

Regeringen indgår aftale om finanslov 2009 med Dansk Folkeparti og Liberal Alliance. Folketingets øvrige partier, med undtagelse af enhedslisten, bakker kun op om dele af aftalen.

De vigtigste punkter er:

- **Globaliseringspulje:** Der afsættes 4 mia. kr. til bl.a. forskning, innovation og internationalisering.
- **Sundhed:** 1,6 mia. kr. afsættes til at forkorte ventelisterne, lægehuse i udkantsområderne, behandling af kronikere og ældre medicinske patienter, mv.
- **Politireform:** Der afsættes 850 mio. kr. til at uddanne flere elever på politiskolen, ansættelse af HK'ere for at frigøre betjente til politiarbejde, ny teknologi og flere penge til overarbejde.
- **Satspulje:** Til forbedringer for udsatte og svage grupper afsættes 700 mio. kr.
- **Offentlige bygninger:** 200 mio. kr. går til økonomisk pressede kommuner der gerne vil renovere skoler og kommunale anlæg. 100 mio. kr. går til at renovere toiletter på skoler. Herudover øges det fastsatte anlægsloft, så kommuner kan anvende 1 mia. kr. mere på renovering/nye offentlige bygninger.
- **Tryghedspakke:** 160 mio. kr. afsættes til diverse indsatser i relation til utilpassede unge mv.
- **Diverse:** 600 mio. kr. afsættes til prisloft på 3.000 kr. for mad på plejehjem, nedbringelse af sygefravær på arbejdsmarkedet, bedre ældrepleje og udvidelse af patientsikkerhedsordningen mv.

25. nov. Ny amerikansk redningspakke

Den amerikanske centralbank, lancerer en plan, hvor der bruges 800 mia. dollar på at sikre kreditten til forbrugere og erhvervsliv. Langt størstedelen af pengene, 600 mia. dollar, skal bruges på at købe gæld af realkreditselskaberne, blandt andet Freddie Mac og Fannie Mae. Udover de 600 milliarder til gældsafvikling kommer centralbanken med en hjælpepakke på 200 milliarder dollar, der skal støtte lån fra private og mindre virksomheder.

25. nov Grønlandsk ja til øget selvstyre

Folkeafstemning i Grønland giver flertal for et øget selvstyre med 76 procent for og 24 pct. imod. Afstemningen betyder, at Grønland vil overtage flere forvaltningsområder, herunder retsområdet og råderetten over undergrunden. Sagsområder, der ikke vil blive overtaget i forbindelse med det nye selvstyre er: Statsforfatningen, statsborgerskab, højesteret, udenrigspolitik, sikkerheds- og forsvarspolitik samt valuta- og pengepolitik.

1. dec. IT Factory konkurs

Administrerende direktør Stein Bagger sigtes for dokumentfalsk og bedrageri mod danske og udenlandske banker i milliardklassen. IT Factory var netop blevet hyldet som en af de bedste vækstskabere i Danmark.

4. dec. Markant rentesækning i Sverige

Den svenske centralbank sænker renten med 175 basispoint fra 3,75 til 2,00 pct.

17. dec. EU-klimaaftale i hus

Europaparlamentet vedtager EUs klima- og energipakke med et stort flertal. I 2020 skal EU samlet nedbringe CO₂-udslippet med 20 procent, og vedvarende energi skal udgøre 20 procent af EUs samlede energiforbrug. Samtidig er EU klar til at øge målet for CO₂-reduktion til 30 procent, hvis andre lande også påtager sig ambitiøse forpligtelser i en kommende global aftale.

2009

5. jan. Naser Khader forlader Liberal Alliance

Formand Naser Khader forlader sit eget parti, Liberal Alliance, det tidligere Ny Alliance. Naser Khader fortsætter i Folketinget som løsgænger. Anders Samuelsen og Villum Christensen er de sidste to folketingsmedlemmer i Liberal Alliance. Anders Samuelsen er ny formand for partiet.

6. jan. Nyt parti stiftet – Borgerligt Centrum

Efter bruddet med Det Radikale Venstre og en kortere periode som løsgænger stifter Simon Emil Ammitzbøll med flere partiet Borgerligt Centrum. Partiets principprogram bygger på liberale og humanistiske værdier. Det nye centrum-højre parti peger på Anders Fogh Rasmussen (V) som statsminister.

7. jan. Dystre danske nøgletal

Skuffende tal fra Danmarks Statistik for erhvervstilliden, herunder særligt serviceerhvervene, samt rekordmange konkurser fik det danske aktieindeks, C20-indekset, til at dykke.

8. jan. Ledighedskurven er knækket

Arbejdsløsheden i Danmark stiger for anden måned i træk, så den nu lyder på 1,9 pct.

9. jan. Historisk lav rente i England

Bank of England har sænket den toneangivende rente med et halvt procentpoint til 1,5 procent. Det er det laveste niveau i centralbankens historie, der kan føres tilbage til 1694.

18. jan. Aftale om kreditpakke på plads

Regeringen indgår aftale om en kreditpakke (Bankpakke II) med Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Liberal Alliance.

Kreditpakken skal modvirke, at virksomheder og borgere havner i en kreditklemme, hvor de ikke kan låne i penge- og realkreditinstitutterne til i øvrigt sunde projekter. Op til 100 mia. kr. fordeles.

Kreditpakken består af, at Staten tilbyder penge- og realkreditinstitutterne statslige kapitalindskud. Der er grundlæggende tale om et lån – såkaldt hybridkernekapital - der skal forrentes med mellem 9 og 12 procent og tilbagebetales. Bankerne skal opfylde nogle betingelser for at kunne låne, fx er der krav om solvens, pengene skal tilbagebetales til Staten hurtigst muligt, Staten skal have øget indblik i bankernes finansielle styrke, mm.

20. jan. Barack H. Obama er USA's præsident

Demokraten Barack H. Obama indsættes som den første sorte præsident i USA's historie og afløser republikaneren George W. Bush i Det Hvide Hus.

2. feb. Skattekommissionens oplæg til skattereform

Skattekommissionen, som er nedsat af regeringen, har udarbejdet et samlet forslag til ny skattereform:

Skattekommissionens foreslår en skatnedsættelse på ca. 35 mia. kr. hvoraf:

- 20 mia. kr. anvendes til lavere bundskat (sænkes med 1,5 procent point) og højere beskæftigelsesfradrag (sættes op til 7 pct., dog max 22.300 kr)
- 12 mia. kr. anvendes til lavere topskat (fra 15 til 13,5 pct.) og afskaffelse af mellemskatten
- 3 mia. kr. anvendes til ny ”grøn check” (700 kr. pr. person over 18 år) og højere personfradrag (hæves med 1.000 kr. for personer over 18 år) – for at kompensere for højere grønne afgifter til borgerne.

Skattekommissionens forslag til fuld finansiering af skatnedsættelsen:

- 8 mia. kr. kommer fra grønne afgifter, salg af CO₂-kvo-ter mv.
- 7 mia. kr. kommer fra færre særordninger og mindre støtte til erhvervslivet.
- 20 mia. kr. kommer fra bredere skattegrundlag mv., herunder mindre skatteværdi af fradrag (som sænkes med 8 procent point og først indføres fra 2012) og færre skattebegunstigede frynsegoder.

5. feb. Danske Banks overskud falder 14 mia. kr.

Danske Bank fik et overskud på kun 1 mia. for 2008. Det er 14 mia. kr. mindre end rekordoverskuddet i 2007 på 15 mia. kr. Faldende aktiekurser, udvidelsen af kreditspændet, fastfrosne pengemarkeder og et fald i den økonomiske vækst verden over er nogle af bankens forklaringer på det skuffende resultat.

11. feb. Obamas hjælpepakke vedtages

Den økonomiske redningspakke er på plads i USA. Hjælpepakken lyder på 789 mia. dollars og omfatter skattelettelser og investeringer, der skal redde den nødlidende amerikanske økonomi.